

Zavezinih delegatov, izpolnijo »Društvene izkaze« in jih dopošljejo o pravem času Zavezinemu vodstvu.

Za letošnji XXVI. glavno skupščino so dosedaj prijavljeni sledeči referati:

1. Narodno obrambno delo in učiteljstvo. Poročevalec Anton Hren, nadučitelj na Muti.

2. Dušeslovje v slovenskih šolah. Poročevalec Miro Šijanec, c. kr. vad. učitelj v Mariboru.

3. Reorganizacija učiteljskih. Poročevalec se določi pozneje.

4. Razvoj, ustroj in pomen močne mornarice za Jugoslovanstvo. Zglasilo Gornjegrajsko učiteljsko društvo. Poročevalec se določi pozneje.

5. Sestava slovenskega vzgojnega programa. Poročevalec Vekoslav Selinšek, učitelj pri Sv. Barbari v Halozah.

6. V kakšnem stadiju se nahaja vprašanje o regulaciji učiteljskih plač po slovenskih deželah in o korakih, ki nam jih je storiti v bližnji prihodnosti v tem pogledu? Poročevalci za vsako deželo posebej se določijo pozneje.

Prosimo, da se zglase še druge časa primerne in aktualne razprave.

Med poročevalci pogrešamo onih tovarišev, ki so toliko pisali letos o zgrešenem programu Zaveze ali sploh trdili, da Zaveza ni imela in nima nikakoršnega programa in da tava v temi. Te tovariše prav posebno prosimo, da stopijo na plan s svojimi programatiškimi izjavami in konkretnimi predlogi. V Pulju naj pokažejo Zavezi pota, po katerih naj hodi, ona načela, po katerih naj uravna v prihodnje svoje delovanje.

Upamo, da naš poziv ne ostane brez odmeva!

Vodstvo Zaveze.

Kranjsko.

Belokranjsko učiteljsko društvo ima svoj letošnji občni zbor v Gradcu 9. julija 1914 ob 5:30 popoldne s sledečim vzporedom: 1. Poročilo o društvenem delovanju v minolem letu. 2. Poročilo o letnem računu in volitev dveh preglednikov. 3. Volitev 5 odbornikov za eno leto. 4. Načrt za »Poslovni red« Zaveze jugoslovenskega učiteljstva. 5. Volitev dveh delegatov k zborovanju Zaveze v Pulju. 6. Navsveti in predlogi. — Val. Burnik, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo litijskega okraja ima svoje zborovanje na Vačah dne 2. julija ob 11. uri popoldne. Da bo združeno prijetno s koristnim, bosta predavala tovariša J. Gorišek in Bezeljak »Kolegialnost med učiteljstvom« in »O, te ženske«! Prepričan sem, da se navdušenje od občnega zbora ni poleglo in da se bo pokazalo zanimanje in življenje društva tudi sedaj z obilno udeležbo. Vabljeni so tem potom tudi vsi odkriti prijatelji učiteljstva. Bodi to pravi prijateljski sestanek! Iskreno pozdravljeni!

Predsednik.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem obvešča vse svoje člane, da se je časnikarski odsek Zveze odločil v zadevi plačilnih pol za vlogo na c. kr. finančno ravnateljstvo v Gradcu. V tej vlogi Zveza zahteva, naj imenovani urad pošlje vsem davčnim uradom na Spodnjem Štajerskem tozadevne slovenske tiskovine, da bodo vedno na razpolago za slovenske šole in slovensko učiteljstvo na Spodnjem Štajerskem.

Učiteljsko društvo za svetlenartski okraj je zborovalo dne 18. t. m. pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Izbrali smo si ta kraj, ker se nekateri udje izgovarjajo, da jim je k Sv. Trojici predaleč. Seveda so ti udje tudi tukaj izostali, dasi so se v posebni okrožnici zavezali, da pristopijo zopet k društvu in postanejo njega delavni člani.

V društvu je predaval tov. Fr. Kranjc od Sv. Barbare o novejših izkušnjah v sadjarstvu in vinogradništvu. Poročevalec je bil letos v kurzu na vinarski šoli v Mariboru, in sicer že drugič. Pokazal nam je razliko med nekdanjim in sedanjim vinogradništvom in sadjarstvom. Kot sloveč govornik nas je prav zadovoljil s svojim poročilom.

Še v večjim zanimanjem smo poslušali tovariša Jakoba Kovačiča, ki nam je v prelepih besedah, v vezani in nevezani besedi proslavil petstoletnico ustoličenja koroških vojvod. Navduševal nas je za svoj narod in za proučevanje slovenske zgodovine. Sicer redkokdaj, a zato tem temeljitejša in krasnejša so poročila tovariša Kovačiča takrat, ko se dá slišati.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 18. junija v Gomilskem. Udeležba je bila lepa! Rešili smo razne dopise, glavni del pa je zavzel razgovor o bližnjem se slavju.

Odborov predlog, da se o priliki štidesetletnice vpokojenega tov. nadučite-

lja Megliča imenuje častnim članom društva, je bil enoglasno sprejet. Lep je bil odziv na ta predlog, kar je dokaz, da spoštujemo delo svojih mož! Delo tov. nadučitelja Megliča zasluži to pozornost. Bil je društveni ustanovnik, voditelj in mož, ki mu je bilo delo učitelja, za stan in za šolo, drago!

Tov. predsednik nam je poročal veselo vest, da so nekatera bratska društva in cenjeni tovariši že prijavili svoj obisk k naši prireditvi. Veselimo se tega in pričakujemo mnogih!

Bila je izražena želja — opomin, da se tudi domačini zavemo svoje dolžnosti. Ne iščimo izgovorov!

Predlog tov. Senice, da naj se poprosi Zavezo, če ji je možno preložiti glavno skupščino na dneve pred vse-sokolskim zletom, je bil sprejet in prijaven Zavezi. Odobravali smo lepo misel, da naj naš zbor tudi vboodeče poje. Glejmo, da jo uresničimo!

O priliki občnega zbora se je poslovil od nas delaven in požrtvovalen blagajnik, tov. Pečar. Oskrboval je 10 let ta posel in ga v vzornem redu izročil novemu blagajniku tov. Pestevšku. Poslovil pa se je tov. Pečar tudi kot član našega društva, a obljubil, da nam ostane prijatelj. Tovariš predsednik se mu v imenu tov. iskreno zahvali za njegovo delo z željo vseh, da nam ostane vrl tovariš vedno domač!

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer zboruje v nedeljo, dne 5. julija, predpoldne ob pol 11. uri v Ljutomeru v realki po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje: »Naša izobrazba« (Cilenšek). 4. Poročilo o Zvezinem zborovanju (Maurič). 5. Referat II. uradne učit. konference (Baukart). 6. Novi plačilni osnutek Štaj. Lehrerbunda. 7. Slučajnosti. Ker se vrši isti dan popoldne velika C. M. slavnost, ki nam obeta prav prijetnih uric, pričakujemo prav številne udeležbe.

Književnost.

»Matica Slovenska« svojim poverjenikom in članom. »Matica Slovenska« najvljudneje opozarja in prosi vse svoje poverjenike in člane, da ji naj pošljejo članarino za 1914. leto, ker treba v smislu njenih pravil plačati članarino v prvi polovici leta.

Najboljše priporočilo za Widroyo »Moje prvo berilo« je izjava enega izmed najizvrstnejših slovenskih šolnikov, tovariša F. Juvanca, ki se glasi sledeče: »Ne oziraje se ne na levo in ne na desno, izjavljam, da nisem z nobenim prejšnjim abecednikom dosegel tolikih uspehov kot z Widrovim berilom. Zatrjujem, da sem dva meseca poprej prišel k obravnavi beril kot poprej v vsem času svojega desetletnega poučevanja I. razreda.«

»Popotnik« priobčuje v 6. letošnji številki to vsebino: 1. —k: Nekaj misli o obravnavi ustavo- in upravoznanstva v ljudski šoli. 2. Dragotin Humek: Pouk v geometriji in geometrijskem risanju na meščanski šoli z ozirom na vsakdanje življenje. 3. Evgen Sajovic: Učna osnova in inštrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. 4. Dr. Simon Dolar: Še enkrat: V. Bežek, Osnovni nauki iz dušeslovja! 5. Književno poročilo: Ocene. 6. Razgled: Pedagoški paberk. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje- in višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Inostransko šolstvo. — Prosvetna kronika. — Znanstvene drobtine. — Mala poročila. — Raze vesti.

»Domače ognjišče« objavlja v 6. letošnji številki to vsebino: 1. J. Pahor: Proletarski otroci. (Dalje.) 2. Ivan Samec: Noč ob morju. 3. Pavel Flerč: O nekaterih napakah naše ljudske šole. 4. Orest: Na kresni večer. 5. Gustav Šilih: Mladinska književnost. (Razmotrivanje.) 6. Fran Erjavc: Ali in kdaj naj damo našim otrokom v roke političen časopis? 7. Dr. Fr. W. Foerster: Zakrane hlače. 8. Pregled: Slovstvo. Kultura. Šola. Dom. Zdravstvo. Razno.

Kranjske vesti.

—r— Naš članek o nezakonitem discipliniranju tovariša Dragotina Česnika je zbudil občo pozornost. Ker se zanima za ta kričeči slučaj tudi neslovenska javnost, izide članek v nemškem prevodu kot II. del brošure »Die Taten reden«. Tudi ta nemški prevod bo razposlan na vse naslove, kamor so šla prva »Dejanja govore«. Pa še više pojdemo! Končno mora zmagati pravica, končno mora biti nasilnosti in pristranosti konec! Regulacije nam ne dajo, ampak bijejo nas s škorpionji. Ker nas niti poklicani faktorji ne branijo, se bomo branili sami, in sicer z

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

vsemi sredstvi in do zadnje inštanice! Potrpljenja je konec!

—r— **Učne knjige v postojnskem okraju.** Okrajna učiteljska konferenca v Postojni je dne 17. junija t. l. sklenila, da je v šolah vsega postojnskega okraja uvedi Widrovo »Moje prvo berilo.« Za pretekli dve leti je namreč veljala prehodna določba, da se sme uporabljati stari Abecednik toliko časa, dokler se še nahaja v večjem številu v zalogi ubožnih knjig. — Okrajna učiteljska konferenca je nadalje sklenila, da se uvede na šolah postojnskega okraja Brinarjeva »Slovenska slovnica za ljudske šole«, ki je že aprobirana in izide v kratkem v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju.

—r— **Okrajna učiteljska konferenca za postojnski okraj** se je vršila v sredo, 17. t. m., prav mirno. Referata sta bila izborna. Prvi je predaval tovariš šolski vodja F. Juvanec o risanju, oziroma upodabljanju na ljudskih šolah po navodilu naučnega ministristva z dne 5. junija 1913. Ravnal se je po 5 zvezkih, ki jih je izdal Egon Lenardt Paul in stanejo skupno 15 kron. Dobijo se v vsaki knjigarni. Nadučitelj Grad je referiral o temi: Kako in v katerem obsegu naj se šolski vrt uporablja v šolske namene, in sicer s posebnim ozirom na sadjerejo in pogozdovanje; dalje tudi kako naj ga na enorazrednicah oskrbuje učiteljica. Podaval je večinoma misli in nazore deželnega sadj. učitelja Humka. — Ker je trajal prvi referat skoraj tri ure, je bila že dve ura, ko smo se odpravili k neskupnemu obedu. Zaradi tega nam očitajo nekateri Slomškarji neznačajnost (!). Mislim pa, da je bolj neznačajno sprejeti v svoje okrilje neznačajnega Kopača, ki se je edini osmelil kompetirati za razpisano nadučiteljsko mesto Česnikovo v Knežaku, katerega zadeva niti pri prvi višji inštanici še ni rešena!

—r— **Živinorejski in mlekarški tečaj na Grmu.** Deželni odbor priredi za mladeniče iz živinorejskih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v strežbi molzne živine in reji telet, v molži in v mlekarških opravilih, zlasti v ravnanju z mlekom in izdelovanju mlečnih izdelkov, praktični živinorejski in mlekarški tečaj na kmetjski šoli na Grmu, ki bo trajal od 15. julija do 31. oktobra 1914. Učenci se udeležujejo tudi šolskega pouka o živinoreji in mlekarstvu. — V ta tečaj se sprejme 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Živinorejski in mlekarški učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K na mesec. Prošnje, ki jim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kranjske kmetijske šole na Grmu, pošta Kandija pri Novem mestu, do 5. julija 1914.

—r— **Dolžnost naznanjevanja nalezljivih bolezn.** Od opravištva deželne vlade smo prejeli: Zakon z dne 14. aprila 1913, drž. zak. št. 67, o zabrambi in zatiranju prenosnih bolezn označuje škrlatico, difterijo (davicu), abdominalni legar (tifus), grižo (disenterijo), epidemsko otrpjenje tilnika, porodniško mrzlico, legar z marogami, kože, azijsko kolero, kugo, recidivni legar, gobavost (lepro), egiptiško vnetje oči (trahom), rumeno mrzlico, vrančni prisad (črtnico), smrkavost in steklost ter ugriznice po na steklosti obolelih ali steklosti sumljivih živalih kot bolezn, ki jih je treba naznanjati. — Naredba ministra za notranje zadeve z dne 5. maja 1914 razširjuje z zakonitim pooblaščenjem krog teh bolezn, ki jih je treba naznanjati. Glede ošpic, dušljivega kašlja in mumpsa (vnetja ušesne slinavke) določuje namreč krajevno omejeno naznanilno dolžnost, to je ošpice, dušljivi kašelj in mumps se morajo naznanjati v zdraviliščih, kopelih, letoviščih, zimskih štabacijah in drugih krajih te vrste, ki jih z razglasom določi politična deželna oblast, dalje te tri bolezn ter rdečice in norice v zavodih in internatih, ki jih deželna politična oblast istotako označi razglasilnim potom. — Naznanilo je moči podati pismeno, ustno, brzojavno ali telefonsko; ako se je podalo telefonsko, se mora takoj ponoviti pismenim potom. V svrhu naznanjevanja so se izdale posebne tiskovine (Naznanilo o kužni bolezn), katere uporabljati pa so dolžni le zdravniki in predstojniki bolnišnic, ki bodo te tiskovine dobivali od županstev.

— Razen te splošne nalagata zakon in naredba zdravnikom v gotovih slučajih še neko posebno naznanilno dolžnost. Naznanjati imajo namreč poleg tega vsak prvi primer obolesti ali sumnje obolesti na škrlatici, difteriji, legarju z marogami, kozah, azijski kolero, kugi ali egiptiškem vnetju oči nemudoma, in sicer brzojavno, telefonsko, ali ako se naznanilo tem potom ne more podati, po posebnem slu županu in politični okrajni oblasti; v mestih s svojim ustavom politični deželni oblasti. Na enak način je naznaniti županu vsak prvi slučaj steklosti. — Naloga župana je, da tudi s svoje strani najkrajšim potom naznani politični okrajni oblasti vsak prvi slučaj ene ravnokar imenovanih bolezn. — Z enako naglico je naznaniti pri legarju z marogami, kozah, kolero in kugi ne le vsak prvi, temveč sploh vsak slučaj politični okrajni oblasti, v mestih s svojim ustavom deželni politični oblasti. Izjemo glede te posebne naznanilne dolžnosti uvaža naredba z ozirom na škrlatinko, difterijo in egiptiško vnetje oči v onih krajih, ki jih ima določiti deželna politična oblast, v katerih se te bolezn trajno pojavljajo, kakor je to n. pr. pogosto v velikih mestih. — V takih krajih razglasi županstvo primernim potom, da ima odpasti ta posebna naznanilna dolžnost. — Glasom naredbe imajo dalje zdravniki s posebnimi tiskovinami (Končno naznanilo) županu naznaniti oddajo bolnika, obolelega za boleznijo, ki jo je dolžnost naznaniti, v bolnišnico, njega preselitev, kakor tudi ozdravljenje ali smrt.

Goriške vesti.

—g— **Sklep šolskega leta 1913/1914** obrtno-nadaljevalne šole v Solkanu se vrši v šolskem poslopu dne 28. junija 1914 ob 11. uri predpoldne in je združen z razstavo medletnih šolskih izdelkov, ki se otvori po sklepu in ostane odprta do 5. ure popoldne.

—g— **Gorenjopolje pri Kanalu.** Dne 28. in 29. t. m. se priredi v šolski dvorani na Gorenjopolju šolska razstava, in sicer iz pisanja, risanja, moških in ženskih ročnih del. — Starši in mladino ljubi se vljudno vabijo, da si jo ogledajo.

Istrske vesti.

—i— **Na zadnjih deželnozborskih volitvah** je bil vnovič izvoljen za deželnega poslanca tovariš Josip Valentič, nadučitelj pri Sv. Antonu poleg Kopra. Čestitamo!

—i— **Delovanje »Lege nazionale«.** »Lega nazionale« ima letos svoj občni zbor dne 12. julija v Poreču. V minulemu letu je družba prevzela v popolno oskrb otroške vrtce v povsem slovenskih, oziroma hrvatskih krajih Istre: Zminj, Kanfanar, Draguč, Unije in Marčan. Nove šole je ustanovila v hrvatskih krajih: Premanura pri Pulju, Sv. Lovreč na Poreščini in Sv. Jernej na Motovunščini. V Podgori je kupila za otroški vrtec hišo za 25.000 K. V Šklednju pa si je v isti namen nabavila za enako vsoto zemljišče, kjer namerava zgraditi poslopje, katerega stroški so proračunjeni na 60.000 kron. Dalje namerava družba poleg obstoječih ustanoviti v Trstu in v Gorici še nekatera nova zabavišča in otroške vrtce. Proračun družbe za prihodnje leto znaša 234.000 K.

Splošni vestnik.

Na državni realki v Idriji bo vpisovanje v I. realni razred dne 4. julija popoldne od 8. do 10. Takoj po vpisovanju se vrše sprejemne izkušnje. — V jesenskem terminu se bodo vpisovali učenci v I. razred dne 15. septembra, izkušnje pa bodo dne 16. septembra. — Z realko je spojen tudi pripravljalni razred; vanj se bodo sprejemali učenci, ki so dovršili vsaj tri razrede ljudske šole, dne 18. septembra. — Staršem priporočamo ta zavod, ki ima skoraj v vseh predmetih in razredih slovenski učni jezik. Tudi je danes še najboljšje tehnično izobraženim mladeničem dobiti primerne službe, in to ne samo doma, ampak tudi v tujini.

Razstava risb gojenk mest. dekl. liceja bo v soboto 27. t. m. od 8. do 12. in